

teka ter ravno nasprotno živina prične hirati. Tudi senca je neobhodno potrebna, kamor v vročem dnevnem času zamore živina leči ter mirno prebavati. Po pašnikih naj se zaradi tega nasadi visokodebelnato sadno drevje, na pr. moštnice, tepke itd., to je, drevje, ki hitro raste, dosto sence dá, ob enem pa še s svojim sadom koristi. Znanе so mi na Pivki vasi, kojih prebivalci trdijo, da jim ni moč čez poletje goveje živine rediti, ker vsa pogine zaradi zagovarjanja coprnic. In vendar je temu vzrok edino le to, da dotični kmetje prodajo seno v Trst ali Reko, sami so pa poleti navezani edino le na pašo po vročem kraškem skalovji, kodar živina celi dan ne pride v senco in ne do kapljice pitne vode.

Močvirja in mokrih blatnih jarkov ne smemo trpeti na pašnikih, ker je v njihovi bližini zrak škodljiv ter rastejo strupene rastline in se nahajajo mnogobrojne trume nadležnih in škodljivih mrčesov.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 30. Na njivo, katera bode sedaj izpraznjena, hočem vsejati lucerno za več let. Ker mi gre pa spomladi vedno težavno z delom, blagovolite mi poročati, ali bi smel lucerno še v jeseni vsejati? (J. D. v P.)

Odgovor. Lucerno prav dobro še smete sejati meseca avgusta ali v začetku septembra; do zime se lucerna toliko okrepeča, da se lahko vstavlja mrazu. V krajih s suho spomladjo je jesenska setev še posebno priporočljiva.

Vprašanje 31. Nekod sem bral, da je žaganje dober gnoj. Ker imam zelo veliko žaganja na razpolaganje, skusil sem enkrat z njim gnojiti, a uspeh je bil nasproten — na tistem prostoru ni skoraj nič zrastle. Morda nisem prav delal, hvaležen bi Vam bil, če bi me podučili, kako žaganje koristno porabiti, ker ga imam jako mnogo. (B. B. v H.)

Odgovor. Žaganje dá se prav dobro za gnoj porabiti, se vé da ga je treba poprej razkrojiti. Gotovo sveže žaganje ni dober gnoj, nasprotno, rašča rastlin, posebno po bukovem žaganju zaostane in gnojilna moč se še le pozná po preteku daljšega časa, to je, kedar se žaganje v zemlji razkroji.

Prav dobro porabi se žaganje za steljo v hlevu, kojega je potem še na gnojišču dobro obdelati treba. Dostokrat dela se iz žaganja mešanec (kompost). V ta namen priporočamo Vam pomešati žaganje s zemljo in drugimi takimi tvarinami, katere razkrojitev pospešujejo, posebno apnom. Kompostni kupi iz žaganja naj se ne naredé preveliki, polivajo naj se pridno z gnojnico ter vsaka dva do tri mesece premečejo; v dveh letih je kompost goden in je izvrsten za porabo.

Dobri sveti k jesenski setvi.

Le še nekaj tednov in kmetovalec bode iz novega moral njivo obdelati ter si pridelek za prihodnje leto osiguriti. Predno on to stori, bilo bi morda dobro, da si stavi vprašanje: Katero sorto pšenice ali rži naj sejem, ako domače žito ne ugaja? Ali naj seme spremenim in od kod naj ga dobim. Ali naj seme zavarujem pred snetjavostjo?

Ta in še druga vprašanja bodo prišle na misel vsakemu pametnemu gospodarju, kojemu je kaj na tem ležeče izboljšati in pomnožiti poljski pridelek.

Dandanes ponujajo se kmetovalcu različne sorte žita, ki imajo pod gotovimi pogoji res prednosti; ali bode pa kmetovalec, ki je tako novo sorto žita kupil, tudi zamogel tej sorti potrebne pogoje dati, to bode pa moral sam tehtno prevdariti. Sicer se pa žitno seme ne kupuje vedno le zaradi pridobitve kake nove sorte, ampak tudi zaradi spremembe semena. Sprememba semena je v gotovih obrokih neobhodno potrebna, žalibog, kmetovalci naši tega ne marajo sprevideti. Večina naših semen uže zaradi tega od leta do leta slabše postaja, in so zrna lažja in manjša, ker pri izbiri semena in pri njegovi pripravi naši kmetovalci prav brezskrbno postopajo; k tem pride pa še neugodni vpliv zemlje, gnoja in vremena.

Sprememba semena izvrši se večkrat ne samo le zaradi boljše kakovosti, ampak tudi zaradi gotovejšega pridelka. Tako, na pr. žito iz južnih krajev dá gotovejši pridelek koder je suša redna prikazen; nasprotno je priporočati za kraje, koder žito pozebe, seme iz severnih krajev.

Kako je pa pri nas s pripravljanjem doma pridelanega semena za setev? O kakem posebnem pripravljanju skoraj še govoriti ni; kar je žita ostalo čez prodaj, to je pa za seme. Ko bi se naši gospodarji pri izbiri semena držali načela, da je najboljše žito komaj še dobro za seme, potem bi ne tožili tolikokrat o slabem pridelku.

Neizmerno važno je čiščenje semenskega žita. Dokler se dajo ločiti slabša zrna od dobrih, toliko časa naj se ne preneha s čiščenjem. Tehnica (vaga) pri tem najbolj pripomore gospodarju. Na videz lepa pšenica na pr. tehtá hektoliter 67—68 kilogramov; ako se ta pšenica še enkrat očisti, zna tehtati hektoliter 69—70 kilogr. Naši domači čistilni stroji (pajtelni) niso dovolj popolni za pripravljanje semena, zato morajo biti posebni žitočistilni stroji ali kot se jih sploh imenuje, „triérji“. Tak stroj smo uže popisali v lanskim „Novicah“ št. 39 in z veseljem moramo povedati, da se jih je v teku enega leta več kot 10 na Kranjskem kupilo.*

Za seme je najboljši novo žito, ker tako najraje kali, praktični kmetovalci pa tudi trdijo, da novo žito ne postane tako močno snetjavo.

Kar se tiče snetljivosti pšenice, se pri nas še vedno rabi vse sorte protisredstev pri vsem tem, da skoraj vsa nič ne koristijo, če tudi imamo prav zanesljivo sredstvo. Tako zanesljivo sredstvo je edino le bakreni vitrijol (tudi plavi vitrijol imenovan), ki se dobi v vsaki specerijski štacuni.

Z vitrijolom se pa tako-le dela: Pšenica vsuje se v kak čeber ali bedenj ter se na-njo nalije toliko vode, da je stoji nekaj palcev čez. Med vlivanjem vode meša se pšenica z leseno lopato. Čez 10 do 15 minut odlije se ta voda in druga prilije ter pšenica zopet dobro premeša. Tudi ta druga voda se zopet odlije ter tretjič prilije vode, v kateri je raztopljen bakreni vitrijol. Ta voda pusti se stati na pšenici eno uro, ter se med tem časom pšenica večkrat dobro premeša. Na to se bakrena voda odlije ter pšenica posuši. Na hektoliter pšenice vzame se 8—9 dekagramov vitrijola. Opozoriti je treba, da se namočena pšenica za šestino naraste in zato je treba paziti, da se prereditko ne seje.

Koliko hektolitrov semenskega žita se vsako leto pri nas proč pomeče! Vsako zrno, ki je pregloboko in

*) C. k. kmetijska družba ima na svojem poskuševalnem vrtu na Poljanski cesti v Ljubljani trier, katerega prepušča kmetovalcem proti primerni odškodnini v porabo, se vé da le na družbenem vrtu, ker se stroj zaradi poškodovanja ne more vedno tje in sem vlačiti.